

AŞKA İLİŞKİN TUTUM BİÇİMLERİNİN OLUMLU VE OLUMSUZ DUYGULARI YORDAYICILIĞI

Bilge Uzun Özer*

Esin Tezer**

ÖZET

Bu çalışmada aşka ilişkin tutum biçimlerinin (tutkulu aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk) olumlu ve olumsuz duyguları yordayıcılığı incelenmiştir. Bu amaçla, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Formu ile Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin değişik fakültelerinde lisans üstü eğitimlerine devam eden 133 (70 kadın, 63 erkek) öğrenciye uygulanmıştır. Katılımcıların olumlu ve olumsuz duygu puanları üzerinde ayrı ayrı yürütülen standart çoklu regresyon analizi sonuçları, tutkulu aşk biçiminin hem olumlu hem de olumsuz duyguyu yordadığını; sahiplenici aşk ve özgeci aşk biçimlerinin ise olumsuz duygunun anlamlı düzeyde yordayıcıları olduğunu göstermiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Aşk biçimleri, duygu, olumlu duygu, olumsuz duygu

ABSTRACT

Present study investigated the extent to which love attitude styles (passionate love (Eros), possessive/dependent love (Mania), practical love (Pragma), selfless love (Agape), game-playing love (Ludus), and companionate love (Storge) types) predicted the positive and negative affect. For this purpose, Love Attitude Scale: Short Form and Positive and Negative Affect Schedule were administered to 133 (70 women,

63 men) graduate students enrolled in various faculties of Middle East Technical University. The results of two separate standard multiple regression analysis revealed that passionate love style (Eros) was the significant predictor of both positive and negative affect whereas possessive/dependent love style (Mania) and selfless love (Agape) were found to be the significant predictors of negative affect.

KEY WORDS: Love styles, affect, positive affect, negative affect

Aşka İlişkin Tutum Biçimlerinin Olumlu ve Olumsuz Duygu Düzeyini Yordayıcılığı

Aşk, felsefe ve özellikle edebiyat alanının vazgeçilmez konularından biri olmayı sürdürmekle birlikte, psikoloji alanının da ilgi odaklarından biri olmuştur. Bu ilgi, büyük ölçüde, aşık olmanın insanda yarattığı sosyal ve psikolojik izlerin anlaşılması çabalarından kaynaklanmaktadır (Myers and Shurts, 2002; Neto, 2005).

İlgili literatürde, aşk kavramının ortak bir tanımının yapılmadığı; bunun yerine bazı aşk türlerinin ayrıştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Araştırmacılar bu durumu bireysel farklılıklardan yola çıkarak, aşkın farklı kişiler için farklı anlamlar ifade ediyor olması görüşüyle açıklamaktadır (Lee, 1988; McAnulty ve Burnette, 2001; Myers ve Shurts, 2002; Sternberg, 1988). Bu görüşten hareketle, literatürde farklı aşk sınıflandırmaları yapılmış olmakla birlikte (örneğin,

* Arş. Gör. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

** Prof. Dr. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

Sternberg, 1988), Lee (1973; 1988) tarafından önerilen aşk biçimlerinin günümüzde yaygın olarak üzerinde en çok araştırma yapılan ve bu kapsamda halen güncelliğini koruyan bir yaklaşım olduğu gözlenmektedir.

Lee, aşka ilişkin yaklaşımın siyah-beyaz bir resim görmeye benzemediğini; bu nedenle, aşkın renkli bir resminin oluşturulması gerektiğini öne sürerek, aşkı açıklamak için çok renklilik benzerliğini kullanmıştır. Yunanca sözcüklerle adlandırılan ve ilk 3'ünün birincil ve diğer 3'ünün ikincil olduğu belirtilen 6 aşk biçimi tutkulu aşk (Eros), arkadaşça aşk (Storge), oyun gibi aşk (Ludus), sahiplenici aşk (Mania), mantıklı aşk (Pragma) ve özgeci aşk (Agape)'tır. Lee'nin birincil sınıflandırmasına göre Tutkulu aşk (eros), güçlü bir fiziksel çekimle başlayan aşk tipidir. Bu tip aşk, sevecenlik, iletişimde açıklık, ilişkide güvende olma, tutku, ilişkiye güvenli bağlanma ile ilişkilidir. Arkadaşça aşk (storge), ihtirasa değil benzerliğe, birbirini gözetmeye ve ilgileri paylaşmaya dayanan, arkadaşlığın ön planda olduğu, zamanla gelişen aşk biçimidir. Oyun gibi aşk (ludus) ise aşkın oyun ya da keyifli bir yaşantı olarak algılandığı aşk biçimidir. Bu tip aşk, bağlayıcılığı düşük, eğlencesi ön planda, cinselliğin ve tutkunun önemli olduğu, yoğun duygusalıktan yoksun, kısa süreli ve çok eşliliğe açık bir ilişki türüdür. Lee, birincil sırada bulunan bu üç aşk türünün bir araya getirilmesinin ikincil aşk biçimlerini oluşturduğunu belirtmiştir. Buna göre, ikincil aşk biçimlerinden olan Sahiplenici aşk (mania) 'tutkulu aşk' ve 'oyun gibi aşk' türlerinin biraraya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Kıskançlık, güvensizlik ve sahipleniciliğin hakim olduğu bu aşk türünde yoğun duygular ön plandadır. Mantıklı aşk (pragma), 'arkadaşça aşk' ve 'oyun gibi aşk' türlerinin bir bileşimidir. Birlikte olunacak kişinin, eğitim, meslek, aile gibi bazı özelliklerinin önemli olduğu, ilişkinin uyumuna ve devam edeceğine, olumlu bir gelecek sağlayabileceğine inanılan aşk türüdür. 'Tutkulu aşk' ve

'Arkadaşça aşk'ın bir araya gelmesiyle ortaya çıkan Özgeci aşkta (agape) kişi aşkı bir görev gibi görür. Bu aşk türünde kişi karşıdakini kusurlarına rağmen sever; bağlayıcı ve destekleyicidir (Lee, 1973; 1988).

Literatürde, aşka ilişkin çalışmaların büyük bir çoğunluğunun aşık olmanın yarattığı olumlu duygular üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmaların bulguları, aşk ile mutluluk, memnuniyet ve doyum gibi olumlu duygular arasında anlamlı düzeyde ilişkiler bulunduğunu (Diener ve Lucas, 2000; Diener, Smith ve Fujita, 1995) ve aşkın kişinin iyi oluş halini yordayan en önemli faktörlerden biri olduğunu (Masuda, 2003) göstermiştir. Benzer olarak, çok boyutlu aşkın duygularla olan ilişkisine yönelik olarak yürütülen çalışma sonucunda ise, Kim ve Hatfield (2004) arkadaşça aşkın yaşam doyumunu; tutkulu aşkın ise olumlu duyguları yordadığını bulmuşlardır.

Tüm bu bulgulara dayanılarak, aşık olmanın kişilerde yarattığı olumlu duygular yadsınamaz olmakla birlikte, Lee'nin çok boyutlu aşk tanımlamaları ve olumlu-olumsuz duygu çalışmalarının bulguları dikkate alındığında, farklı aşk biçimlerinin kişilere yalnız olumlu duygular yaşatmayacağı ileri sürülebilir. Bir başka deyişle, farklı aşk biçimleriyle olumlu ve olumsuz duyguların doğrudan ilişkisini inceleyen çalışmaların azlığı dikkate alındığında, bazı aşk biçimlerinin olumsuz duygularla da ilişkili olabileceği görüşünün araştırma bulgularıyla desteklenmesi gerektiğine inanılmaktadır.

Son yıllarda sürdürülen duygu çalışmalarında, duyguların birbirinden bağımsız olumlu ve olumsuz olan iki temel oluşumu içerdiği vurgulanmaktadır (Diener, ve ark, 1995; Ostir, Smith, Smith ve Ottenbacher, 2005). Buna göre, olumlu duygu, "hayattan alınan etkin haz ve keyif" olarak tanımlanırken; olumsuz duygu "kişinin stres, korku, kızgınlık gibi hoş olmayan duyguları" ile tanımlanmaktadır (Gençöz, 2000, s. 20). Olumlu ve

olumsuz duygulara ilişkin araştırma bulguları, mutluluk, haz, heyecan, heves ve hoşnut olmak gibi duyguların olumlu duyguları; öfke, kaygı, stres, mutsuzluk gibi duyguların ise olumsuz duyguları içerdiğini göstermiştir (Brennan, Singh, Spencer ve Robert-Thompson, 2006; Cohen ve Pressman, 2006; Coupland ve ark., 2004; Myers ve Diener, 1995). Diğer taraftan, araştırmacılar bu iki duygu durumunun birbirinin karşısı olmadığını (Brennan ve ark., 2006) ve aralarında düşük ya da anlamlı olmayan bir ilişki olduğunu belirtmektedirler (Ostir ve ark., 2005). Larsen, McGraw ve Cacioppo'ya (2001) göre olumlu ve olumsuz duygular birbirinden bağımsız gibi görünse de kişilerde, kişiler arası ilişkilerde ve günlük hayatta yaşanan olaylarda olumlu ve olumsuz duygular birbirine binişiktir. Bu doğrultuda, Russel ve Carrol (1999) kişilerin olaylar karşısında eşit düzeyde olmasa da mutluluk ve hüznü aynı anda yaşayabildiklerini belirtmektedirler. Olumlu ve olumsuz duyguların anlaşılmasına yönelik olarak başlattıkları bir çalışmada araştırmacılar (Zautra, Affleck, Tennen, Reich ve Davis, 2005) günlük hayatta kişilerin stresli günlerinde olumlu ve olumsuz duygular arasında bir fark bulunmazken, yaşanan olumlu olaylara yönelik olarak hissedilen olumlu ve olumsuz duygular arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermişlerdir. Diğer bir taraftan, Karlsson ve Archer (2007) olumlu duyguların 'tutku' ve olumsuz duyguların 'kontrol' içerdiğini rapor etmişlerdir. Yapılan çok sayıdaki araştırmaların sonuçları, olumlu ve olumsuz duyguların belirlenmesinde kültürel (Yık, 2007) ve bireysel farklılıkların (Abdel-Khalek, 2007; Gross ve Oliver, 2003; Karlsson ve Archer, 2007; Teracciano, McCrae, Hagemann ve Costa, 2003) bulunduğunu göstermiştir.

Olumlu ve olumsuz duygular Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri bağlamında ele alındığında, bazı aşk biçimlerinin olumlu duygularla bazı aşk biçimlerinin ise olumsuz duygularla ilişkili olabileceği ileri sürülebilir. Bu güne kadar yapılan çalışmalarda aşkın çoğunlukla

olumlu duygularla ilişkilendirilmesinin, aşk biçimlerinin mutsuzluk ve sıkıntı gibi olumsuz duygularla olan olası ilişkisinin anlaşılmasını zorlaştırdığı düşünülmektedir. Ülkemizde çok boyutlu aşk biçimlerinin anlaşılmasına ilişkin araştırmalar bulunmakla birlikte (örneğin, Büyüksahin ve Hovardaoğlu, 2004), aşka ilişkin tutum biçimlerinin olumlu ve olumsuz duygularla olan ilişkisine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Diğer taraftan, aşka ilişkin tutum biçimleri ve olumlu-olumsuz duyguların yaşanması kültürler arası bir farklılık göstermektedir (Brown, 1994). Ülkemiz kültürü ve yaşanan ikili ilişki yapısı düşünüldüğünde, aşk biçimlerinin olumlu-olumsuz duygularla nasıl bir bağlantısının bulunduğu araştırılması gereken bir konu olduğu düşünülmektedir. Bu yönde başlatılan çalışma bulgularının evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışan psikolojik danışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmada Lee'nin tanımladığı tutkulu aşk, arkadaşça aşk, oyun gibi aşk, sahiplenici aşk, mantıklı aşk ve özgeci aşk biçimini içeren aşka ilişkin tutum biçimlerinin olumlu ve olumsuz duyguları yordayıcılığı incelenmiştir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu çalışma, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)'nin 2006-2007 akademik yılında, fen bilimleri ve sosyal bilimler enstitülerine bağlı fakültelerde lisans üstü eğitimlerine devam eden 133 (70 kadın, 63 erkek) öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılanların 50'si yüksek lisans, 55'i doktora ve 28'i bütünsel doktora öğrencileridir. Yaşları 22 ile 32 arasında değişmekte olan katılımcıların yaş ortalamaları 26.7 (SS = 2.35)'dir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada katılımcılara Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (Positive and Negative Affect Schedule-PANAS) ve Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (Love Attitude Scale: Short Form-LAS) uygulanmıştır.

Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği (Positive Affect and Negative Affect Schedule-PANAS). Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği kişilerin olumlu ve olumsuz duygularını ölçmek amacı ile Watson, Clark ve Tellegen (1988) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, her bir maddesi 1 (asla) ile 5 (daima) arasında derecelendirilen 10 olumlu ve 10 olumsuz duygu ifadesi içermektedir. Her bir alt ölçekten alınan en düşük puan 10 ve en yüksek puan 50 olup, elde edilen yüksek puan yaşanan duygunun yoğunluğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alpha içtutarlık katsayılarının, olumlu duygu için .88 ve olumsuz duygu için .85; test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının ise her iki alt ölçek için .47 olduğu belirtilmektedir.

Olumlu ve Olumsuz Duygu Ölçeği'nin Türkçe'ye çeviri çalışması Dürü (1998) tarafından, uyarlanması ise Gençöz (2000) tarafından yapılmıştır. Gençöz, ölçeğin Cronbach alpha içtutarlık katsayılarının olumlu duygu için .83 ve olumsuz duygu için .86 olduğunu rapor etmiştir. Ölçeğin 3 hafta arayla yapılan test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise olumlu duygu için .54, olumsuz duygu için .40 bulunmuştur. Ölçeğin Beck Depresyon Envanteri (BDE) ile arasındaki korelasyonlar olumlu duygu için -.48 ve olumsuz duygu için .51; Beck Anksiyete Envanteri (BAE) ile arasındaki korelasyonlar ise olumlu ve olumsuz duygu için sırasıyla -.22 ve .47 olarak rapor edilmiştir.

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (Love Attitude Scale: Short Form-LAS). Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği, kişilerin aşka ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla, Hendrick, Hendrick ve Dicke, (1998) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek daha önce Hendrick ve Hendrick (1986, 1990) tarafından geliştirilen 42 maddelik ölçeğin kısaltılmışıdır. Toplam

24 maddeden oluşan Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form'unda 5'li Likert tipi (1 = Kesinlikle yanlış; 5 = Kesinlikle doğru) ölçekten her biri 4 madde ile ölçülen 6 alt boyut puanı hesaplanabilmektedir. Bu alt boyutlar, Lee'nin (1973, 1988) aşk sınıflandırılması temel alınarak tutkulu aşk (Eros), arkadaşça aşk (Storge), oyun gibi aşk (Ludus), sahiplenici aşk (Mania), mantıklı aşk (Pragma) ve özgeci aşk (Agape) olarak adlandırılmaktadır. Katılımcılardan her bir ifadeyi şu an birlikte oldukları kişiyi düşünerek ya da şu an birlikte oldukları biri yoksa en son birlikte oldukları kişiyi düşünerek yanıtlamaları istenmektedir. Alt boyutların her birinden alınan puanlar 4 ile 20 arasında değişmekte ve her bir alt ölçekten alınan yüksek puan kişinin o aşk biçimini tercih ettiği anlamına gelmektedir. Hendrick ve ark., (1998) Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğini saptamak amacıyla başlattıkları çalışma sonucunda faktör analizine bağlı olarak elde edilen alt ölçeklerin Cronbach alpha içtutarlık katsayılarının .62 ile .88 arasında değiştiğini belirtmiştir.

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları Büyükaşahin ve Hovardaoğlu (2004) tarafından gerçekleştirilmiştir. Alt ölçeklerin güvenilirliğine ilişkin analiz sonuçları, her bir alt ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlık katsayılarının tutkulu aşk için .69, arkadaşça aşk için .77, oyun gibi aşk için .47, sahiplenici aşk için .51, mantıklı aşk için .63, ve özgeci aşk için .80 olduğunu göstermiştir.

İşlem

Ölçme araçları katılımcılara araştırmacı tarafından 2006-2007 akademik yılı, bahar döneminde uygulanmıştır. Araştırmanın amacı ve ölçeklere ilişkin yönergeler uygulama öncesinde katılımcılara açıklanmış ve sonuçların gizliliği konusunda güvence verilmiştir. Ölçme araçları, araştırmaya katılmaya gönüllü olan bireylere sınıf ortamında uygulanmıştır. Uygulamalar yaklaşık 20-25 dakika sürmüştür.

BULGULAR

Bu çalışmada, verilerin analizinden önce, boş bırakılan yanıtlar (missing values) ve çoklu regresyon analizi sayıtları incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle yordayıcı değişkenle bağımlı değişken arasındaki ilişkinin doğrusal olduğu ve tüm ölçeklerde puanların

normal dağıldığı saptanmıştır. Daha sonra Mahalonobis testi sonuçlarına ($\chi^2 = 22.46$, $p < .05$) dayanılarak çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmaya katılan 133 lisans üstü öğrencinin aşka ilişkin tutum biçimleri ile olumlu ve olumsuz duygu puanlarının ortalama ve standart sapmaları ve değişkenler arasında hesaplanan korelasyon katsayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Aşka İlişkin Tutum Biçimleri ile Olumlu ve Olumsuz Duygu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları ile Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

Değişkenler	X	SS	1	2	3	4	5	6	7
1. Tutkulu Aşk	16.1	2.62	1						
2. Oyun gibi Aşk	8.5	3.18	-.23**	1					
3. Arkadaşça Aşk	12.4	4.18	.11	.17*	1				
4. Mantıklı Aşk	9.8	3.31	.20*	.07	.16	1			
5. Sahiplenici Aşk	12.2	2.75	.05	.06	.15	.37**	1		
6. Özgeci Aşk	13.5	3.43	.32**	-.05	.21*	.15	.31**	1	
7. Pozitif Duygu	33.8	7.55	.33**	-.03	-.03	.14	-.10	.12	1
8. Negatif Duygu	20.3	7.35	-.13	.21*	.17*	.09	.31**	.24**	-.33**

** $p < 0.01$

* $p < 0.05$

Tablo 1’den de görüldüğü gibi, katılımcıların olumlu duyguları onların tutkulu aşka ilişkin tutum biçimi ile yüksek düzeyde olumlu bir ilişki içindeyken ($r = .33$, $p < .01$) katılımcıların olumsuz duygularının oyun gibi aşka ($r = .21$, $p < .05$), arkadaşça aşka ($r = .17$, $p < .05$) sahiplenici aşka ($r = .31$, $p < .01$) ve özgeci aşka ($r = .24$, $p < .01$) ilişkin tutum biçimleri ile olumlu yönde bir ilişki içinde olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların aşka ilişkin tutum biçimlerinin olumlu ve olumsuz duygu ile ilişkisi iki ayrı çoklu regresyon analizi yoluyla test edilmiştir. Çalışmanın verileri, tüm yordayıcı değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki ortak etkisinin incelenmesine olanak sağlayan standart (direkt) regresyon (Tabachnick ve Fidell, 2001) yöntemi kullanılarak test edilmiştir.

Regresyon analizi sonuçları, tutkulu aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşka ilişkin tutum biçimlerinin olumlu duyguyu anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir ($F(6,122) =$

3.64, $p < .01$). Bu modele göre, tüm bu bağımsız değişkenler ortak olarak pozitif duygunun % 15’ini açıklamaktadır ($R = .39$, $R^2 = .15$). Standardize edilmiş regresyon katsayısının kareleri (β^2) dikkate alındığında, tutkulu aşka ilişkin tutum biçiminin ($\beta^2 = .31$, $p < .001$) olumlu duygunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu; regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t değerinin ($t = 3.38$, $p < .001$) anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür.

Regresyon analizi sonuçları, tutkulu aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşka ilişkin tutum biçimlerinin olumsuz duyguyu anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir ($F(6,122) = 5.02$, $p < .001$). Bu modele göre, tüm bu bağımsız değişkenler ortak olarak olumsuz duygunun % 20’sini açıklamaktadır ($R = .45$, $R^2 = .20$). Standardize edilmiş regresyon katsayısının kareleri (β^2) dikkate alındığında, sırasıyla, sahiplenici aşk ($\beta^2 = .24$, $p < .01$), özgeci aşk ($\beta^2 = .22$, $p < .05$) ve tutkulu aşka ilişkin tutum biçiminin ($\beta^2 = .19$, $p < .05$) olumsuz duygunun

anlamli düzeyde yordayicilari olduğu; sahiplenici aşk, özgeci aşk ve tutkulu aşka ilişkin regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-değerlerinin ise, sırasıyla, $t = 2.63$, $p < .01$, $t = 2.43$, $p < .05$ ve $t = -2.05$, $p < .05$ anlamlı düzeylerde olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, Lee'nin (1973, 1988) aşk sınıflandırılmasını temel alan Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nden alınan alt ölçek puanlarının, araştırmaya katılanların olumlu ve olumsuz duygularını ne ölçüde yordadığı olumlu ve olumsuz duygu için ayrı ayrı olmak üzere yürütölen iki ayrı standart çoklu regresyon analiziyle incelenmiştir. Olumlu duygu puanları üzerinde yürütölen standart regresyon analizi sonuçları, tüm bağımsız değişkenlerin ortak olarak pozitif duygunun % 15'ini açıkladığını; tutkulu aşk biçiminin olumlu duygunun anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Olumsuz duygu puanları üzerinde yürütölen standart regresyon analizi sonuçları ise, tüm bağımsız değişkenlerin ortak olarak olumsuz duygunun % 20'sini açıkladığını; sırasıyla, sahiplenici aşk, özgeci aşk ve tutkulu aşk biçiminin olumsuz duygunun en önemli yordayıcıları olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu bulgular birlikte ele alındığında, araştırmamızın sonuçlarının, tutkulu aşkın hem olumlu hem de olumsuz duyguları yordadığına; sahiplenici ve özgeci aşkın ise yalnız olumsuz duyguları yordayan değişkenler olduğuna işaret eder nitelikte olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın tutkulu aşk biçiminin olumlu duygunun anlamlı bir yordayıcısı olduğuna ilişkin bulgusu, bu alanda daha önce yapılan araştırmaların bulgularıyla tutarlılık göstermektedir (Kim ve Hatfield, 2004; Kanemasa, Taniguchi, Daibo ve Ishimori, 2004). Güçlü bir fiziksel çekimle başlayan tutkulu aşk biçiminde sevecenlik, iletişimde açıklık, ilişkide güvende olma gibi yoğun duygular hakimdir. Zaman zaman 'balayı' olarak da adlandırılan (Sternberg, 1988) tutkulu aşkı yaşayan bireyler daha çok olumlu duygular

hissettiklerini belirtmişlerdir (Levy ve Devis, 1988; Masuda, 2003). Benzer olarak, Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004) çalışmalarında tutkulu aşk ve mutluluk arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Araştırmacılara göre, olumlu duygu ile ilişkilendirilen 'mutluluk' kendilerine ve ilişkilerine güvenen aynı zamanda sevecen olan tutkulu aşıkların güçlü olarak hissettikleri bir duygudur.

Araştırma bulguları ayrıca, tutkulu aşk biçiminin sahiplenici aşk ve özgeci aşk biçimi ile birlikte olumsuz duyguyu da yordadığını göstermiştir. Ancak, bulgular, tutkulu aşk biçiminin olumsuz duyguları olumsuz yönde yordadığını; diğer bir deyişle, olumsuz duygular arttıkça tutkulu aşkın azaldığını göstermiştir. Bu bulgu, tutkulu aşkın olumlu duygularla ilişkisini ortaya koyan yukarıda belirtilen araştırmaların bulgularını destekler niteliktedir. Bununla birlikte, araştırmacılara göre (Hatfield ve Rapson, 1996) tutkulu aşk memnuniyet ve umutsuzluğun, heyecan ve korkunun aynı anda yaşanması sürecidir. Baumeister ve Bratslavsky (1999) tutkulu aşkın sadece olumlu duyguları içermediğini, aynı zamanda huzursuzluk yaratan duyguları da içerdeğini belirtmektedir. Tüm bu bulgular birlikte ele alındığında, tutkulu aşkın olumlu ve olumsuz duyguları bir arada yaşatan bir aşk biçimi olduğu söylenebilir.

Bu araştırmamızın, sahiplenici ve özgeci aşk biçiminin olumsuz duyguları yordadığına ilişkin bulgusu da her iki aşk biçiminin tanımlarıyla açıklanabilmektedir. Örneğin, sahiplenici aşk, kıskançlık, güvensizlik ve sahiplenicilik gibi yoğun duyguların yaşandığı bir aşktır. Bu aşk biçimi Le'nin (2005) aşk teorisine ilişkin genel değerlendirmesinde de belirttiği gibi, aşk ilişkisinin zaman zaman baskın ya da bencil olabileceği ve olgunlaşmamış aşkın, partnerini fazlasıyla sahiplenme ve ego-merkeziyetçilik özelliklerini gösterdeği yönündeki açıklamalarıyla tutarlılık göstermektedir. Gross, Sutton ve Ketelaar (1998), kişilerin hoşnut olunan durumlar karşısında olumlu duygu ya da tepki gösterirken, hoşnut olunmayan durumlar karşısında olumsuz tepki ya da

duygu gösterdiklerini belirtmişlerdir. Güvensizlik ve sahiplenicilik gibi olumsuz olarak algılanan durumlar yaratan sahiplenici aşk biçiminin olumsuz duyguyu yordamasının da bu görüş ve bulguları desteklediği söylenebilir. Benzer olarak, yapılan çalışmalarda, özgeci aşk olumsuz kavramlar ve kişilik özellikleri ile ilişkilendirilen aşk biçimlerindedir. Örneğin, Arnold ve Thompson (1996) yaptıkları çalışmada, özgeci aşkın kompulsif ve bağımlı kişilik özellikleri ile oldukça yüksek ilişki gösterdiğini bulmuşlardır. Aşk biçimlerinin duygusal yaşantılarla ilişkisini anlamaya yönelik olarak yürütülen bir başka çalışmada (Kanemasa ve ark., 2004) ise özgeci aşkın endişe, kıskançlık, geçimsizlik gibi olumsuz duygularla ilişkili olduğu görülmüştür. Tüm bu araştırma sonuçlarına dayanılarak, bu çalışmada elde edilen bulguların aşkın sadece olumlu duygularla değil kişilerin aşk tanımlarına bağlı olarak olumsuz duygularla da ilişkili olabileceği yönündeki görüşleri ve bulguları destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Bu çalışmaya katılan lisans üstü öğrencilerin ODTÜ öğrencilerini kapsıyor olması çalışmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada elde edilen bulguların daha geniş bir örnekleme yeniden çalışılmasında yarar vardır. Bununla birlikte elde edilen bu bulguların, gençlerin yaşamlarında önemli bir yer tutan aşkın ilgili psikolojik danışma yardımlarında kullanılmasının onlara önemli bir destek sağlayacağı ileri sürülebilir. Buna ek olarak, bu çalışma sonucunda elde edilen bulguların evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışan psikolojik danışmanlara, bazı aşk biçimlerinin olumsuz duygularla da ilişkili olabileceğine yönelik bilgi sağlayacağı beklenmektedir.

KAYNAKLAR

Abdel-Khalek, A. (2007). Love of life as a new construct in the well-being domain. *Social Behavior and Personality*, 35(1), 125-134.

Arnold, M. E. ve Thompson, B. (1996). Love style perceptions in relation to personality function. *Journal of Social Behavior and Personality*, 11(3), 425-438.

Baumeister, R. F. ve Bratslavsky, E. (1999). Passion, intimacy, and time: Passionate love as a function of change in intimacy. *Personality and Social Psychology Review*, 3(1), 49-67.

Brennan, D. S., Singh, K.A., Spencer, A. J. ve Robert-Thompson, K. F. (2006). Positive and negative affect and oral health-related quality of life. *Health and Quality of Outcomes*, 4, 83-92.

Brown, R. A. (1994). Romantic love and the spouse selection criteria of male and female Korean college students. *The Journal of Social Psychology*, 134(2), 183-189.

Büyükşahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.

Cohen, S. ve Pressman, S. D. (2006). Positive affect and health. *Current Directions in Psychological Science*, 15(3), 122-125.

Coupland, N. J., Sustrik, R. A., Ting, P., Li, D., Hartfeil, M., Singh, A. J., ve Blair, R. J. (2004). Positive and negative affect differentially influence identification of facial emotions. *Depression and Anxiety*, 19, 31-34.

Diener, E., ve Lucas, R. (2000). Subjective emotional well-being. (Ed: M. Lewis ve M. Haviland Jones) *Handbook of Emotions*. NY: The Guilford Press.

Diener, E., Smith, D. ve Fujita, F. (1995). The personality structure of affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(1), 130-141.

- Dürü, Ç. (1998). Anxiety and depression: Searching the distinctive and overlapping features. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.
- Gross, J. J. ve Oliver, J. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implication for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362.
- Gross, J. J., Sutton, S. K. ve Ketelaar, T. (1998). Relations between affect and personality: Support for the affect level and affective-reactivity views. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24(3), 279-290.
- Hatfield, E., ve Rapson, R. (1996). *Love and Sex: Cross-cultural perspectives*. NY: Allyn and Bacon.
- Hendrick, C. ve Hendrick, S. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(2), 392-402.
- Hendrick, C. ve Hendrick, S. (1990). A relationship-specific version of the Love Attitude Scale. *Journal of Social Behavior and Personality*, 5, 239-254.
- Hendrick, C., Hendrick, S., ve Dicke, A. (1998). The love attitude scale: Short form. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15, 147-159.
- Kanemasa, Y., Taniguchi, J., Daibo, I., ve Ishimori, M. (2004). Love styles and romantic love experiences in Japan. *Social Behavior and Personality*, 32(3), 265-291.
- Karlsson, E. ve Archer, T. (2007). Relationship between personality characteristics and affect: Gender and affective personality. *Individual Differences Research*, 5(1), 44-58.
- Kim, J. ve Hatfield, E. (2004). Love types and subjective well-being: A cross-cultural study. *Social Behavior and Personality*, 32(2), 173-182.
- Larsen, J. T., McGraw, A. P. ve Cacioppo, J.T. (2001). Can people feel happy and sad at the same time? *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(4), 684-696.
- Le, T. N. (2005). A measure of immature love. *Individual differences research*, 3(2), 72-87.
- Lee, J. A. (1973). *The colors of love*. Don Mills, Ontario: New Press.
- Lee, J. A. (1988). *Love Styles*. (Ed: R. J. Sternberg ve M. L. Barners). The psychology of love. NY: Yale University Press.
- Levy, M. B., ve Davis, K. E. (1988). Love styles and attachment styles compared: Their relations to each other and to various relationship characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5, 439-471.
- Masuda, M. (2003). Meta-analysis of love scales: Do various love scales measure the same psychological construct? *Japanese Psychological Research*, 45(1), 25-37.
- McAnulty, R. D. ve Burnette, M. M. (2001). *Exploring human sexuality: Making healthy decisions*. MA: Allyn and Bacon.
- Myers, D. G. ve Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6(1), 10-19.
- Myers, J. E. ve Shurts, W. M. (2002). Measuring positive emotionality: A review of instruments assessing love. *Measurement and Evaluation in counseling and development*, 34, 238-254.
- Neto, F. (2005). The satisfaction with love scale. *Measurement and Evaluation in Counseling Development*, 38, 2-13.

Ostir, G. V., Smith, P. M., Smith, D. ve Ottenbacher, K. J. (2005). Reliability of the positive and negative affect schedule (PANAS) in medical rehabilitation. *Clinical Rehabilitation*, 19, 767-769.

Russell, J. A. ve Carrol, J. M. (1999). On the bipolarity of positive and negative affect. *Psychological Bulletin*, 125(1), 3-30.

Sternberg, R. J. (1988). Triangulating love. (Ed: R. J. Sternberg ve M. L. Barners). *The psychology of love*. NY: Yale University Press.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4. basım). London: Allyn and Bacon.

Teracciano, A., McCrae, R. R., Hagemann, D. ve Costa, P. T. (2003). Individual difference variables, affective differentiation, and the structures of affect. *Journal of Personality*, 71(5), 669-704.

Watson, D., Clark, L. A. ve Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measure of positive and negative affect: The PANAS Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 1063-1070.

Yik, M. (2007). Culture, gender and bipolarity of momentary affect. *Cognition and Emotion*, 21(3), 664-680.

Zautra, A. J., Affleck, G. G., Tennen, H., Reich, R. W. ve Davis, M. C. (2005). Dynamic approaches to emotions and stress in everyday life: Bolger and Zuckerman reloaded with positive as well as negative affects. *Journal of Personality*, 73(6), 1-28.

LOVE ATTITUDE STYLES AS THE PREDICTORS OF POSITIVE AND NEGATIVE AFFECT

Bilge Uzun Özer*

Esin Tezer**

The role of love in social and psychological experiences of human beings has long been the concern of several researchers (Lee, 1988; McAnulty & Burnette, 2001; Neto, 2005; Sternberg, 1988). Although numerous theories have been developed to understand the nature of love and its correlates (e.g., Le, 2005; Sternberg, 1988), Lee's 'Color of Love Types' has been the most widely used one. Lee (1973; 1988) proposed six love styles including 3 primary and 3 secondary types. Three primary types of love were named as Eros (passionate love), Ludus (game-playing love), and Storge (companionate love); and three secondary types were named as Mania (possessive, dependent love), Pragma (practical love), and Agape (selfless love).

In the literature, love has frequently been investigated in relation to its positive affects on individuals. The findings of the studies revealed that love was positively associated with happiness and satisfaction (Diener & Lucas, 2000; Diener, Smith, & Fujita, 1995); and more specifically, companionate love was the best predictor of life satisfaction while passionate love predicted the positive feelings (Kim & Hatfield, 2004; Masuda, 2003). In the present study, researchers believed that Lee's multidimensional types of love might be related either with the negative or positive affects or both. Besides, although there are some studies in Turkey focusing on multidimensional love (e.g., Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2004), no research has been found investigating the role of Lee's 6 love types in positive and negative affect. Thus, the

purpose of this study was to examine the extent to which love attitude styles Eros (Passionate love), Mania (possessive, dependent love), Pragma (practical love), Agape (selfless love), Ludus (game-playing love), and Storge (companionate love) predict the positive and negative affect.

METHOD

Participants

The present research was carried out with a sample of 133 (70 women, 63 men) graduate students enrolled in various faculties of Middle East Technical University. The average age of the participants was 26.7 ($SD = 2.35$).

Instruments

Positive Affect and Negative Affect Schedule (PANAS) was developed by Watson, Clark and Tellegen (1988). The scale consists of 10 positive and 10 negative feelings items on a 5 point Likert Scale (1 = Never; 5 = Always). Cronbach Alpha coefficients of the scale were .88 for the positive and .85 for the negative affects subscales. Test-retest reliability was .47 for both subscales.

PANAS was translated by Dürü (1998) and adapted to Turkish culture by Gençöz (2000). Gençöz reported the Cronbach alpha coefficient of the scale as .83 for positive affect and .86 for negative affect subscales. Test-retest reliability with 3 week interval

* Arş. Gör. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

** Prof. Dr. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

was found as .54, and .40 for positive and negative affects, respectively. The correlation of the positive and negative affect subscales with Beck Depression Inventory were -.48 and .51, respectively.

Love Attitude Scale (LAS)-Short Form was developed by Hendrick, Hendrick and Dicke (1998) as the short form of Love Attitude Scale (Hendrick & Hendrick, 1986) based on Lee's (1973) Color of Love theory. LAS-short form consists of 24 items on a 5 point Likert Scale (1 = Strongly Agree; 5 = Strongly Disagree). Four items represents each of six major love styles named as *Eros* (passionate love), *Ludus* (game-playing love), *Storge* (companionate love), *Pragma* (practical love), *Mania* (possessive, dependent love), and *Agape* (all-giving, selfless love). Reported test-retest reliabilities ranged from .60 and .78 (Hendrick & Hendrick, 1986) and Cronbach alpha coefficient range from .62 and .88 (Hendrick, Hendrick, & Dicke, 1998).

LAS-short form was translated and adapted to Turkish culture by Büyüksahin and Hovardaoğlu (2004). The Cronbach alpha coefficients were ranged from .47 to .80.

Procedure

The scales were administered to volunteer participants during class hours. The researcher explained the purpose of the study to the students. The anonymity was guaranteed. Administration of the instruments took approximately 20-25 minutes.

RESULTS

In the present study, the data were examined in terms of the missing values and some assumptions necessary to conduct multivariate regression analysis. Regression analysis was performed based on the results of Mahalonobis distance test ($\chi^2 = 22.46, p < .05$).

Two separate multiple regression analyses were carried out for positive and negative affect scores of the

participants. The results of the regression analyses revealed that participants' positive affect scores were significantly predicted by *Eros* (passionate love), *Mania* (possessive, dependent love), *Pragma* (practical love), *Agape* (selfless love), *Ludus* (game-playing love), and *Storge* (companionate love) love types ($F(6,128) = 3.64, p < .001$) indicating that 15 % of the variance in positive affect could be predicted ($R = .39, R^2 = .15$). Participants' negative affect scores were significantly predicted by 6 love types ($F(6,122) = 5.02, p < .001$) indicating that 20 % of the variance ($R = .45, R^2 = .20$) in negative affect could be predicted. When standardized regression square (β^2) was taken into account, passionate love was found to be the significant predictor of both positive ($\beta^2 = .31, p < .001$) and negative affect ($\beta^2 = -.19, p < .05$); whereas possessive love ($\beta^2 = .24, p < .01$) and selfless love ($\beta^2 = .22, p < .05$) were found to be significant predictors of negative affect.

DISCUSSION

In the present study, the results of the regression analyses performed on positive affect scores showed that passionate love was the best predictor of positive affect which consistent with the findings of the previous studies (e.g., Büyüksahin & Hovardaoğlu, 2004; Kanemasa et al, 2004; Kim & Hatfield, 2004; Levy & Devis, 1988; Masuda, 2003). The finding that possessive love negatively predicted the negative affect also provides support for the above mentioned studies. Present findings also showed that possessive and selfless love significantly predicted the negative affect. These findings might well be explained by the characteristics of these two love styles which include jealousy, lack of confidence and possessiveness. To conclude, the findings of the present study supported the view that love might be associated not only with the positive feelings but also with the negative feelings depending on the personal experiences of love.